

РЕЦЕНЗИЯ

за
комплект от научна дейност
на

д-р Стилиян Петров

представени за участие в конкурса за заемане на
академичната длъжност “доцент“

професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство, научна специалност
„Театрознание и театрално изкуство“ - „Режисура за драматичен театър“

(обявен в Държавен вестник, бр. 38 от 28.04.2023 г.)

Рецензия:

проф. д-р Венелин Шурелов

Катедра „Изкуствознание“

НХА

София, 2023 г.

1. Данни за конкурса и процедурата

Конкурсът за доцент по „Режисура за драматичен театър“ на НАТФИЗ „Кр. Сарафов“, е обнародван в Държавен вестник, бр. 38 от 28.04.2023 г.

Документи за участие в конкурса е подал един кандидат: д-р Стилиян Петров. Документите са постъпили по установения в нормативния правилник ред и в необходимия срок. Нарушения по процедурата няма.

2. Данни за кандидата

Д-р Стилиян Петров придобива магистърска степен по режисура за драматичен театър в класа на проф. Маргарита Младенова и проф. Иван Добчев, НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ през 2004 г. През 2022 г. получава научната степен „доктор по театрознание и театрално изкуство“ в НАТФИЗ. От 2011 до момента е асистент в класовете по „Режисура в сценичните изкуства“ и „Актьорство за драматичен театър“ на професорите Младенова и Добчев в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов.

Д-р Стилиян Петров е утвърден преподавател в специалностите АДТ и РСИ в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“, като неговият професионален опит е добре приет сред академичната общност. Кандидатът има запазено присъствие в театралния живот в България и е разпознат в професионалните среди. Биографията на Стилиян Петров включва 45 постановки като режисьор на театрални продукции и радио пиеси, като провежда и разнообразна педагогическа активност. Представленията му са представяни и отличавани на национално и международно ниво.

3. Описание на материалите по кандидатурата

Материалите, с които д-р Стилиян Петров участва в процедурата по конкурса за доцент, са фокусирани около неговия теоретически и практически опит в областта на сценичните изкуства. Акцентът е върху три реализирани постановки „За едно явление от електричеството“ по мотиви от повести и разкази на А. П. Чехов, Общински театър „Възраждане“, „Нирвана“ от К. Илиев, Театър „199“ и „Три сестри“ от А. П. Чехов, Общински театър „Възраждане“. В тези сценични реализации Стилиян Петров ни среща с основните принципи, разбирания и мерки на професионалната си работа в полето на театралното изкуство.

Д-р Петров е автор на дисертационния труд „Тишината като действие”, насочен към разширяване на интерпретативния апарат на сценичните елементи, добавяйки тишината, като част от тях.

Приложени са две референтни статии на кандидата, както и 5 публикации, отнасящи се към професионалната му работа.

В предоставените материали се откроява отношението на кандидата към авторския театър. Режиьорският му почерк е подобен на манифест и всяка реализация е изявление на автор с високи критерии към цялостния постановъчен процес. Кандидатът очевидно осъзнава значението на изследването като съществена част от подготвителния етап, изключително важния лабораторен подход в репетициите и ролята на всеки от постановъчния екип в изграждането на автентично съдържание. Осъзнатост е само предверие към извънредната форма на посветеност, която той прилага в работата си. Спектаклите на Стилиян Петров се случват първо в неговото съзнание. Той е първият зрител на дълбокото откровение, към което иска да заведе и другите. Началният импулс зареждащ мотивите, с които пристъпва към даден постановъчен замисъл, са в зоната на обесивното, на запленаващите образи, фрази, тонове, лица, характери, места. Внимателният подбор на „лица“ и „места“ са жалоните на неговото пътуване към истината. Потребността от тази свързаност ни води до събитие, което е дълбоко и истински необходимо. За да се случи то, е трябвало да премине внимателната проверка, кое и защо, е най-подходящото място или най-подходящата трупа. Стилиян Петров е способен на безпощадна оценка преди да направи своя избор, но след като го направи той се влюбва в своето решение. Това качество е основна причина да създава дългогодишни партньорства с актьори, трупи, сцени, автори, постановъчни екипи.

Мащабите на театърът на Стилиян Петров се съизмерва с човешкия. Театър, изграден от основите нагоре, единствено от човешки качества. За него не са достатъчни само уменията, възможностите, екстрите разгърнати в Черната кутия. Житейският почерк е единствения сигурен признак в изкуство, което дава твърде малко гаранции. Стилиян Петров заявява именно това в интервю за списание Homo Ludens: „Човешката класа е правопрпорционална на актьорската класа. Ръстът на човешката съхраненост е общ с височината на сценичната одухотвореност.“

В представлението „За едно явление от електричеството“, именно подборът на актьорския състав без съмнение осигурява гаранциите за майсторски изградените състояния. Дългогодишната работа на Стилиян с трупата на Театър „Възраждане“, подпомага възприемането на този твърде сложно компилиран сюжет по асоциативен

начин, с една истинска лекота. Театралният спектакъл по мотиви от повести и разкази на А. П. Чехов не желае просто да навърже механично и последователно няколко кратки разказа. Режисьорът припознава автентичния дух на автора и онова, което успява да извлече, експлицира и защитава е нов сюжет, ненаписан в този вид от Чехов. Стилиян Петров открива Чехов в Чехов. В предоставената справка за приносите четем: „Спектакълът изявява екзистенциални травми, депресии, емоционални пропадания и аритмии, хипнози, дилеми, обрати и квинтесенции, от които Чехов се интересува като лекар и психолог – изучава ги, диагностицира ги, експериментира с тях и ги извежда в състояние на ремисия, но никога не ги „обезврежда“, нито пресича. Защото са нелечими.“

В представлението „Нирвана“, откриваме съвременно и актуално звучене на текста. Аскетичната среда, съноподобните сцени, суровата и студена атмосфера, създават усещане за бездна, нощен ритуал за посветени. Образът на нощта, мракът, метафизична среща на душите, съноподобните структури и алюзии за вечността, са част от основния арсенал на Стилиян Петров, добре познат в употребата му през годините. Постановъчният замисъл предлага един въздействащ образ, пренасящ психологическото действие от интимното пространство на стаята-затвор в безкрая на вселенската самота. Представлението е пример за издържан до последния детайл стилизиран психологически театър. Деликатната режисьорска намеса с ясно разчетени актьорски партитури и въздействаща сценична среда, удостоверяват правдивостта на случващото се. Режисьорът заявява: „В основата на разказа, а и на образа спектакълът примесва взаимно допълващи се, но и опониращи си семиотични полета: на светлината и тъмнината, на явното и скритото, на метафизиката и мистиката, на словото и мълчанието, положени в езотеричното и непредсказуемо пространство на съня, чието изброждане става предимно с налучкване и опипом: слепешката.“

В „Нирвана“ Стилиян Петров се придържа към текста на Константин Илиев, но и се осмелява да зададе нов ракурс във финалната сцена. Той прави това със самочувствието на изследовател, който има всички права да прояви своята компетентна дързост.

Важно е да обърнем внимание на това, как театралната критика се отнася към работата на кандидатът за доцент. Четем Майа Праматарова в месечника „Култура“: „Чеховите „Три сестри“ в прочита на Стилиян Петров са като поток, който се разраства в широка река, и времето тече различно — в някои мигове сякаш се разтяга, докато накрая стремително и безвъзвратно се ускорява. Всичко е изящно и прецизно в

спектакъла, който разчита на думите толкова, колкото и на тишината. В представлението има нюанси, които му придават другост и острота.“

В представлението „Три сестри“ забавеното осмисляне на видяното става забавно. В експликацията се казва: „забавата поражда забрава, задържа пулса на рацииото, унася и когато се опомним, е станало късно за каквото и да било. Забавата е медитация, опиянение, хипноза, по време на която предугаждаш много от задаващите се не съвсем радостни перспективи, усещаш, че изпускаш от контрол собствените си възжеления и пориви и накрая, дошъл отново на себе си, опомнил се, не ти остава нищо друго, освен да признаеш мълчаливо или на полу на глас: „Знаех си!“.“

Представлението деликатно удържа и се разкрива в духа на маскарада-хепънинга-увеселението. През тревожната неудържимост на подмяната Стилиян Петров инсталира голямата метафора на (не)случването. Това е сръхпривличащо и дистанцирано, оглушително крещящо и пределно тихо представление, ескалиращо шумно и може би именно поради това, потънало в тишина.

4. Научни приноси

Основен принос в работата на Стилиян Петров е развитието на личен творчески подход в постигането на художествения образ на театралния спектакъл. Неговият почерк се отличава с вгълбен, философски, интелектуален характер и се стреми към разгръщане на съвременен театрален език. Стилиян Петров неминуемо е повлиян от театралната естетика на своите учители, професорите Младенова и Добчев, стремящи се към дълбоко психологическо преживяване. Тръгвайки именно от тази позиция, режисьорът търси собствен път и съвременен прочит на психологическото в театъра. Той прецизно разработва актьорските взаимоотношения, реакции, движения, и изпипва в най-големи детайли актьорското поведение. Едно от най-значимите постижения в театърът на Стилиян Петров е, че актьора не просто преживява персонажа си, а конструира своя живот в реално време на сцената. Постановките му са философски прозрения по дух и по логос. Стилиян често сам се принуждава да овладява няколко линии в текстовете, които поставя. Способен е да задържи стабилната единна стилистика на спектакъла и да внуши една особена монументалност.

В контекстът на настоящия конкурс е от съществено значение дългогодишната му педагогическа работа в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ в специалностите АДТ и РСИ, както и натрупания опит в редица алтернативни форми на обучение като творчески ателиета и уъркшопи. Резултатът от комплексните практики на кандидатът води до

изграждане на собствен обучителен метод и вследствие разгръщане на индивидуалния потенциал на обучаващите се в академична среда.

5. Лични впечатления за кандидата:

Смея да твърдя, че имам известни наблюдения относно кандидата, вероятно заради 17-те съвместни театрални постановки. Личните ми впечатления от Стилиян Петров са за посветен и прецизен в работата си творец. Основните причини за доверието ми в потенциала на Стилиян Петров в академичната работа са богатото му портфолио и балансът, установен между професионалните постановъчни дейности, в които е участвал, и преподавателската ниша, в която се развива от 2011 г. Намирам го за креативен професионалист успешно интегрирал богатството си от знания и умения в професионална и академична среда. Той е творец с много осезаема критическа авторефлексия като театрален режисьор, а вярвам и като преподавател. Работата му се отличава с аналитичност, стремеж към теоретична аргументация и задълбоченост, подплатени от ненаатрапчиво лидерство.

5. Заключение

Въз основа на значимите постижения на кандидата в конкурса за „Доцент“ д-р Стилиян Петров в областта на театралното изкуство, както и на базата на неговата методологическа и научна компетентност, давам положителна оценка и предлагам с пълна убеденост на уважаемото научно жури да подкрепи кандидатурата му за заемане на академичната длъжност „доцент” по „Режисура за драматичен театър“ в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов”. Гласувам убедено с „Да“.

Проф. д-р Венелин Шурелов,
преподавател в Катедра „Изкуствознание“,
магистърска програма „Дигитални изкуства“, НХА.

12.09.2023 г.

София